

הארכת גיוס המילואים לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטה מס' 945 מיום 10 באוקטובר 2023, להחלטה מס' 1141 מיום 17 בדצמבר 2023, להחלטה מס' 1463 מיום 27 בפברואר 2024, להחלטה מס' 1828 מיום 5 ביוני 2024, להחלטה מס' 2153 מיום 30 באוגוסט 2024, להחלטה מס' 2465 מיום 24 בנובמבר 2024, להחלטה מס' 2811 מיום 2 במרץ 2025, להחלטה מס' 3075 מיום 26 במאי 2025; להחלטה מס' 3310 מיום 10 באוגוסט 2025, להחלטת ממשלה מס' 3536 מיום 30 בנובמבר 2025 ולהחלטה מס' 3814 מיום 25 בינואר 2026, שהתקבלה לפני מבצע "שאגת הארי", ושבה אושרה קריאה לשירות מילואים במסגרת מרבית של עד 280,000 חיילים; ובהתאם לסעיף 8(א) לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008 – לאשר את הצעת שר הביטחון, לקבוע צו בנוסח המצורף כנספח להחלטה זו, אשר מסמך את ראש חטיבת המבצעים שבאגף המבצעים ואת ראש תחום גיוס וכוננות בחטיבת המבצעים שבאגף המבצעים ואת מי שהוסמך לקרוא לחייל מילואים לשירות מילואים בפקודות הצבא, כהגדרתם בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955, לקרוא בצו למסגרת מרבית של 400,000 חיילים לשירות מילואים, עד ליום ט"ו בניסן התשפ"ו (31 במאי 2026).

דברי הסבר

בהמשך למתקפה המשולבת על ישראל מרצועת עזה, שהחלה ביום 7 באוקטובר 2023, הודיעה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת ביום 8 באוקטובר 2023 על ההחלטה לנקוט בפעולות צבאיות משמעותיות לפי סעיף 40(א) ו-1(א) לחוק-יסוד: הממשלה. עוד, החליט שר הביטחון דאז, לגייס לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008 (להלן – החוק) מספר מירבי של עד 360,000 חיילי מילואים, והסמך את ראש חטיבת המבצעים שבאגף המבצעים ואת ראש תחום גיוס וכוננות בחטיבת המבצעים שבאגף המבצעים ואת מי שהוסמך לקרוא לחייל מילואים לשירות מילואים בפקודות הצבא, כהגדרתם בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955, לקרוא לכוחות המילואים כפי שייקבעו.

הממשלה אישרה את הצו האמור בהחלטה מס' 945 מיום 10 באוקטובר 2023 וכן ניתנה על כך הודעה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת לשם קבלת אישורה. ביום 12 באוקטובר 2023 אישרה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת את הצו עד ליום 19 באוקטובר 2023 בתנאים וסייגים הנוגעים לאופן ספירת חיילי המילואים שנקראו לשירות מכוח הצו האמור.

מאז, לאור הצורך המבצעי והימשכות הלחימה והמציאות הביטחונית, התקבלו מעת לעת החלטות הממשלה שאישרו המשך של קריאה לשירות מילואים בנסיבות חירום, בצווים בהתאם לסעיף 8 לחוק שירות המילואים. היקף הקריאה השתנה לאורך התקופה, בהתאם לצורך המבצעי. ועדת החוץ והביטחון של הכנסת אישרה מעת לעת את החלטות הממשלה לפיהן הוצאו צווים האמורים.

ביום 25 בינואר 2026, התקבלה החלטת הממשלה האחרונה בנושא, שאישרה צו שירות מילואים (קריאה לשירות מילואים בנסיבות חירום), שאיפשר גיוס של עד 280,000 חיילים, וזאת עד ליום 31 במרץ 2026.

ביום 28 בפברואר 2026, בשעות הבוקר, החל צה"ל במבצע "שאגת הארי", מתקפת מנע משותפת של צה"ל ושל צבא ארצות הברית במטרה לתקוף את האיומים האסטרטגיים של איראן על מדינת ישראל והמרחב האזורי, לפגוע בתוכנית הגרעין האיראנית, וכן במטרות ביטחוניות ומטרות שלטון. בתוך כך, ביצע צה"ל פעילות אווירית נרחבת ברחבי איראן במסגרתה נגרם נזק למטרות צבאיות ואסטרטגיות. עוד באותו הבוקר, החלה מתקפת נגד מאיראן, שכללה ירי של עשרות טילים לעבר ריכוזי אוכלוסייה אזרחית ברחבי מדינת ישראל, מצפון הארץ ועד לדרומה. נוסף על כך, שוגרו לעבר מדינת ישראל כלי טיס בלתי מאוישים.

בהמשך לכך, ביום 2 במרץ 2026, ארגון הטרור חיזבאללה החל אף הוא לשגר טילים, רקטות וכלי טיס בלתי מאוישים, מלבנון, לעבר ריכוזי אוכלוסייה אזרחית ברחבי מדינת ישראל. בהתאם, ועל מנת לשמור על ביטחון אזרחי מדינת ישראל, פועל צה"ל בהגנה קדמית בשטח לבנון, מבצע תקיפות מן האוויר, פשיטות ופעילות קרקעית ממוקדת בשטח מדינת לבנון, נגד חיזבאללה. כחלק ממאמץ זה, נכון לכתיבת שורות אלו, הותקפו מעל ל-2,000 מטרות, שמתוכן הושמדו כ-120 מפקדות של חיזבאללה, יותר מ-100 מחסני אמל"ח ויותר מ-130 משגרי טילים, ובנוסף חוסלו יותר מ-570 מחבלי חיזבאללה, מתוכם כ-220 מחבלי "כוח רציואן". עתה, בשים לב לפעילות צה"ל בגזרות השונות, ובפרט לאור פעילות צה"ל במסגרת מבצע "שאגת הארי", נדרש כי הממשלה תאשר צו חדש, שיאפשר את גיוסם של עד 400,000 חיילי מילואים, וזאת עד ליום 31 במאי 2026.

הארכת גיוס המילואים לפי סעיף 8 לחוק נדרשת בשל קיומן של נסיבות חירום המחייבות גיוס מילואים נרחב, וכפי שפורט לעיל היקפו של הצו נדרש בשל מבצע "שאגת הארי". חיילי מילואים הנקראים לשירות על פי סעיף 8 לחוק נדרשים לבצע משימות הכרחיות לשמירה על ביטחון המדינה, ובכלל זאת חציית גבול למטרת ביצוע פעולות הגנה וביטחון שוטף, תוך חיכוך יומיומי אל מול פני אויב. צה"ל פעיל במספר חזיתות שונות, וחיילי המילואים הנקראים לשירות מילואים לפי סעיף 8 לחוק, נקראים בהתאם לצורך המבצעי ולמטרת משימות הקשורות קשר הדוק במאמץ המלחמתי. להשלמת התמונה, בכל הנוגע לתעסוקה מבצעית, יצוין כי בהתאם למצב החוקי הקיים, זימון למטרת תעסוקה מבצעית אפשרי אחת ל-3 שנים לתקופה של עד 25 ימי מילואים ומספר ימי המילואים המירבי במשך 3 שנים עומד על 54 לחוגרים, 70 ימים למפקדים ו-84 לקצינים. לנוכח העובדה כי צרכי הביטחון מחייבים המשך החזקה של סד"כ משמעותי לתעסוקה מבצעית בכל הגזרות, ביקש משרד הביטחון לקדם חוק שיאפשר, בין היתר, גיוס חיילי מילואים למטרת תעסוקה מבצעית בכל שנה, ובהיקף נרחב באופן משמעותי לעומת המצב הקיים. תזכיר חוק בעניין פורסם להערות הציבור בחודש פברואר 2024, ונכון למועד הגשת הצעה זו, טרם הובא לאישור ועדת השרים לענייני חקיקה.

כפי שעולה מהאמור, ההצעה כרוכה בהגברת הנטל על משרתי המילואים, בפרט – לאור ריכוזו על כתפיהם של קבוצה מצומצמת יחסית של משרתים מאוכלוסיית המדינה, שחוזרים ומזומנים פעם אחר פעם לתקופות ממושכות, שעצם הצטברותן היא קשה וחמורה בפגיעתה, במשרתים עצמם ובמעגלים הסובבים (משפחה, מעסיקים וכו'). סוגיה זו עלתה גם בדיוני ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, אשר דרשה כי ייעשו מאמצים לפרוש את נטל המשימות הביטחוניות על פני קבוצה נרחבת ככל שניתן – הן במסגרת השירות הסדיר והן במסגרת שירות המילואים.

בהמשך לדרישה זו, מתבצעות בצה"ל פעולות להגדלת מערך המילואים, במסגרתן כבר גויסו עשרות אלפי חיילי מילואים מתוך המאגרים לתוך יחידות בצבא, בדגש על המערך הלוחם. כמו כן, וכפי שפורט בפני ועדת החוץ והביטחון של הכנסת בוצע מהלך לביטול פטור משירות מילואים שניתן לאלפי חיילי מילואים לטובת החזרתם למערך.

כמו-כן ביום 8 באוגוסט 2024, התקין שר הביטחון דאז, בהתאם להמלצת גורמי המקצוע בצה"ל, את צו

שירות ביטחון (קביעת מקצועות ותפקידים לעניין פטור משירות ביטחון מחמת גיל)(הוראת שעה)(מס' 3), התשפ"ד-2024. צו זה מורה על העלאת גיל הפטור משירות מילואים לגיל 49, ביחס למקצועות ולמערכים החיוניים ביותר בצה"ל, אשר לא נכללו בצו הקודם שהוצא בעניין זה (צו שירות ביטחון (קביעת מקצועות ותפקידים לעניין פטור משירות ביטחון מחמת גיל)(הוראת שעה), התשפ"ה-2021).

בנוסף, כידוע, מבוצעים צעדים שונים על ידי צה"ל ומערכת הביטחון להגדלת היקף המתגייסים מקרב בני הציבור החרדי, בהמשך לפסיקת בג"ץ בנושא. מערכת הביטחון תמשיך בבחינה של החלופות האפשריות על מנת להגביר את השוויון בנשיאה בנטל השירות הביטחוני בסדיר ובמילואים.

עוד, מערכת הביטחון פועלת לקידום תיקון לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986, במסגרתו מוצע להאריך את תקופת שירות החובה לגברים ולעבור למודל שירות מותאם (דיפרנציאלי). הצעת חוק בעניין זה אושרה על ידי הממשלה ובקריאה ראשונה בכנסת, והונחה על שולחן ועדת החוץ והביטחון של הכנסת לצורך הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

יצוין כי בהתאם לעמדה המקצועית של צה"ל, לצד הצעדים הננקטים למיצוי פוטנציאל משרתי המילואים ישנו צורך במיצוי אוכלוסיית המשרתים בסדיר, אשר בשירותה ישנה השפעה ניכרת בהפחתת הנטל המוטל על משרתי המילואים.

לצד כל הפעולות הנ"ל, המצב הביטחוני הנוכחי מחייב גיוס מילואים בנסיבות חירום ובהיקף נרחב, ועל כן נדרשת החלטה זו.

לפיכך, ובהתאם לסעיף 8(א) לחוק, מוצע כי הממשלה תאשר את הצו, בנוסח המצורף להחלטה, המאפשר גיוס של עד 400,000 חיילי מילואים עד ליום 31 במאי 2026. צו זה יחליף את הצו הקיים.

יודגש, כי בהתאם לסייגים שקבעה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, המספר המירבי כאמור מתייחס למספר החיילים המירבי שניתן יהיה לגייס מכוח הצו, בסך הכל, ולא למספר החיילים שיכולים להיות מגויסים בכל רגע נתון. בנוסף, ככלל, במקרים בהם חייל מילואים שוחרר ונקרא בשנית, יראו בקריאה האמורה כקריאה נוספת שתיספר במסגרת המספר המירבי.

בשים לב לדברים אלו, הרי שאמנם, הצו מאפשר גיוס מקסימלי של עד 400,000 חיילי מילואים, אך אופן ספירת הקריאות למשרתי המילואים כאמור לעיל, בנוסף לצרכים המערכתיים ומגבלות נוספות, מביאים לכך, שקרוב לוודאי, מספר חיילי המילואים שיקראו מכוח הצו, יהיה נמוך מכך.

נתונים תקציביים וההשפעה על משק המדינה.

החלטת הממשלה נדרשת על מנת לזמן את משרתי המילואים להיקף ימי המילואים הנדרש לצרכי המלחמה. הממשלה קבעה, במספר החלטות (מס' 1023, 1226, 2540, 3004 ו-3812), מעטפת זכויות והטבות למשרתי המילואים שנקראו לשירות בתקופת הלחימה. לפיכך, לקריאה לשירות מילואים בהתאם לצו החדש, צפויה השפעה שתגזר הן ממספר חיילי המילואים שיגויסו והן מתקופות השירות אליהן ייקראו.

במידה ומשווים את רבעון ג' של שנת 2024, ביחס לאותה תקופת זמן בשנת 2022 שהייתה ללא צווי 8, הרי שהיקף העלויות הנוספות נאמד בכ-6 מיליארד שקלים חדשים.

העלות הממוצעת של יום מילואים בצו 8 מוערכת בכ-1,000 שקלים חדשים; יצוין כי הצו נוגע למספר הצווים המקסימלי אותם ניתן לשלוח ולא למספר החיילים אותם ניתן לזמן או לימי המילואים להם ניתן לזמן את חיילי המילואים.

תקציב

אין.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

אין.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מס' 3814 מיום 25 בינואר 2026

החלטה מס' 3536 מיום 30.11.2025

החלטה מס' 3310 מיום 10.8.2025

החלטה מס' 3075 מיום 26.5.2025

החלטה מס' 2811 מיום 2.3.2025

החלטה מס' 2465 מיום 24.11.2024

החלטה מס' 2153 מיום 30.8.2024

החלטה מס' 1828 מיום 5.6.2024

החלטה מס' 1463 מיום 27.2.2024

החלטה מס' 1141 מיום 17.12.2023

החלטה מס' 945 מיום 10.10.2023

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

אין מניעה משפטית לקבלת ההצעה – חוות דעת מצורפת.

סיווגים

11 אחר

תחום פעולה

01 חוץ וביטחון

מגיש: שר הביטחון

ו' בניסן התשפ"ו

24 במרץ 2026

צו שירות המילואים (קריאה לשירות מילואים בנסיבות חירום)

מכוח סעיף 8(א) לחוק שירות המילואים התשס"ח-2008

בתוקף סמכותי לפי סעיף 8(א) לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008¹ (להלן – החוק), לאחר ששוכנעתי כי ביטחון המדינה מחייב זאת, ובאישור הממשלה, הנני מחליט:

- להסמיק את ראש חטיבת המבצעים באגף המבצעים, את ראש תחום גיוס וכוננות בחטיבת המבצעים שבאגף המבצעים, ואת מי שהוסמך לקרוא לחייל מילואים בפקודות הצבא, כהגדרתן בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, לקרוא בצו ל-400,000 חיילי מילואים להתייצב ולשרת שירות מילואים במקום ובזמן שנקבע בצו. יובהר, כי הסמכה זו היא למספר חיילי מילואים שניתן לקרוא להם בצו, ולא למספר חיילים שיכולים להיות מגויסים בכל רגע נתון.
- חייל מילואים שנקרא לשירות חייב להתייצב ולשרת כאמור בצו, כל עוד הוא עומד בתוקפו, אלא אם פוקד או מוסמך הורה על שחרורו לפני תום התקופה אליה נקרא בצו.
- שחרר חייל מילואים משירות שנקרא אליו לפי הצו, ונקרא פעם נוספת לאחר מכן, יראו בקריאה הנוספת כקריאה של חייל נוסף לעניין מספר חיילי המילואים שניתן לקרוא להם לפי סעיף 1. ואולם, לא יראו שחרור וקריאה כאמור כקריאה של חייל נוסף כאמור באחד מהמקרים הבאים:
 - א. שחרור וקריאה נוספת של חיילי מילואים שגויסו שלא כחלק ממסגרת, בשל אופי תפקידם.
 - ב. שחרור וקריאה נוספת של חיילי מילואים מטעמים של רענון כוח האדם ביחידה, אף אם גויסו כחלק ממסגרת.
 - ג. קריאה נוספת של חייל מילואים שגויס ושחרר בתוך 48 שעות.
- כל גיוס יבוצע לאחר מיצוי הסד"כ בסדיר ואישור פרטני של ראש חטיבת המבצעים או ראש תחום גיוס וכוננות בחטיבת המבצעים.
- תוקף הצו מיום חתימתו ועד ליום ט"ו בסיוון התשפ"ו (31 במאי 2026) והוא יבוא במקום צו שירות המילואים (קריאה לשירות מילואים בנסיבות חירום) מכוח סעיף 8(א) לחוק שירות המילואים התשס"ח-2008 מיום ז' בשבט התשפ"ו (25 בינואר 2026).

התשפ"ו _____

(2026 _____)

ישראל כ"ץ

שר הביטחון

¹ ס"ח התשס"ח, עמ' 502

**צו קריאה לשירות מילואים לפי שירות מילואים (קריאה לשירות מילואים
בנסיבות חירום) מכוח סעיף 8(א) לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008**

1. בתוקף סמכותי לפי סעיף 1 לצו שירות המילואים מכוח סעיף 8(א) לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008 (להלן – החוק) מיום _____ הנני קורא בזה לחייל המילואים הנמנים עם היחידות והמערכים המפורטים בנספחים לצו קריאה זה (פקודת גיוס "חרבות ברזל").
2. חיילי המילואים יתייצבו לפי צו זה, בימ"חים של יחידותיהם. קריאתם של חיילי המילואים תיעשה לא יאוחר מיום _____.
3. חייל המילואים שנקרא לשירות מכוח צו זה, חייב להתייצב ולשרת כאמור, כל עוד צו זה עומד בתוקפו, אלא אם פוקד או מוסמך, כאמור בחוק, הורה על שחרורו לפני תום התקופה אליה נקרא בצו.

התשפ"ו _____

(2026 _____)

ראש חטיבת המבצעים/ רת"ח גיו"כ

מדינת ישראל
משרד הביטחון
בלמ"ס

היועץ המשפטי למערכת הביטחון

תאריך: ו' בניסן התשפ"ו
24 במרץ 2026

הנדון: חוות דעת משפטית נלווית להצעה להחלטת הממשלה בעניין הארכת גיוס מילואים לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008

נושא ההחלטה:

אישור צו גיוס מילואים לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

בחמשך למתקפה המשולבת על ישראל מרצועת עזה, שהחלה ביום 7 באוקטובר 2023, הודיעה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת ביום 8 באוקטובר 2023 על ההחלטה לנקוט בפעולות צבאיות משמעותיות לפי סעיף 40(א) ו-1א(1) לחוק-יסוד: הממשלה. עוד, החליט שר הביטחון דאז, לגייס לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008 (להלן – החוק) מספר מירבי של עד 360,000 חיילי מילואים, והסמיק את ראש חטיבת המבצעים שבאגף המבצעים ואת ראש תחום גיוס וכוננות בחטיבת המבצעים שבאגף המבצעים ואת מי שהוסמך לקרוא לחייל מילואים לשירות מילואים בפקודות הצבא, כהגדרתם בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955, לקרוא לכוחות המילואים כפי שייקבעו.

הממשלה אישרה את הצו האמור בהחלטה מס' 945 מיום 10 באוקטובר 2023 וכן ניתנה על כך הודעה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת לשם קבלת אישורה. ביום 12 באוקטובר 2023 אישרה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת את הצו עד ליום 19 באוקטובר 2023 בתנאים וסייגים הנוגעים לאופן ספירת חיילי המילואים שנקראו לשירות מכוח הצו האמור.

מאז, לאור הצורך המבצעי והימשכות הלחימה והמציאות הביטחונית, התקבלו מעת לעת החלטות הממשלה שאישרו המשך של קריאה לשירות מילואים בנסיבות חירום, בצווים בהתאם לסעיף 8 לחוק שירות המילואים. היקף הקריאה השתנה לאורך התקופה, בהתאם לצורך המבצעי. ועדת החוץ והביטחון של הכנסת אישרה מעת לעת את החלטות הממשלה לפיהן הוצאו צווים האמורים.

ביום 25 בינואר 2026, התקבלה החלטת הממשלה האחרונה בנושא, שאישרה צו שירות מילואים (קריאה לשירות מילואים בנסיבות חירום), שאיפשר גיוס של עד 280,000 חיילים, וזאת עד ליום 31 במרץ 2026.

ביום 28 בפברואר 2026, בשעות הבוקר, החל צה"ל במבצע "שאגת הארי", מתקפת מנע משותפת של צה"ל ושל צבא ארצות הברית במטרה לתקוף את האיומים האסטרטגיים של איראן על מדינת ישראל והמרחב האזורי, לפגוע בתוכנית הגרעין האיראנית, וכן במטרות ביטחוניות ומטרות שלטון. בתוך כך, ביצע צה"ל פעילות אווירית נרחבת ברחבי איראן במסגרתה נגרם נזק למטרות צבאיות ואסטרטגיות.

עוד באותו הבוקר, החלה מתקפת נגד מאיראן, שכללה ירי של עשרות טילים לעבר ריכוזי אוכלוסייה אזרחית ברחבי מדינת ישראל, מצפון הארץ ועד לדרומה. נוסף על כך, שוגרו לעבר מדינת ישראל כלי טיס בלתי מאוישים.

בהמשך לכך, ביום 2 במרץ 2026, ארגון הטרור חיזבאללה החל אף הוא לשגר טילים, רקטות וכלי טיס בלתי מאוישים, מלבנון, לעבר ריכוזי אוכלוסייה אזרחית ברחבי מדינת ישראל. בהתאם, ועל מנת לשמור על ביטחון אזרחי מדינת ישראל, פועל צה"ל בהגנה קדמית בשטח לבנון, מבצע תקיפות מן האוויר, פשיטות ופעילות קרקעית ממוקדת בשטח מדינת לבנון, נגד חיזבאללה.

עתה, בשים לב לפעילות צה"ל בגזרות השונות, ובפרט לאור פעילות צה"ל במסגרת מבצע "שאגת הארי", נדרש כי הממשלה תאשר צו חדש, שיאפשר את גיוסם של עד 400,000 חיילי מילואים, וזאת עד ליום 31 במאי 2026.

הארכת גיוס המילואים לפי סעיף 8 לחוק נדרשת בשל קיומן של נסיבות חירום המחייבות גיוס מילואים נרחב, וכפי שפורט לעיל היקפו של הצו נדרש בשל מבצע "שאגת הארי". חיילי מילואים הנקראים לשירות על פי סעיף 8 לחוק נדרשים לבצע משימות הכרחיות לשמירה על ביטחון המדינה, ובכלל זאת חציית גבול למטרת ביצוע

פעולות הגנה ובטחון שוטף תוך חיכוך יומיומי אל מול פני אויב. צה"ל פעיל במספר חזיתות שונות, וחיילי המילואים הנקראים לשירות מילואים לפי סעיף 8 לחוק, נקראים בהתאם לצורך המבצעי ולמטרת משימות הקשורות קשר הדוק במאמץ המלחמתי.

להשלמת התמונה בכל הנוגע לתעסוקה מבצעית, יצוין, כי בהתאם למצב החוקי הקיים, זימון למטרת תעסוקה מבצעית אפשרי אחת ל-3 שנים לתקופה של עד 25 ימי מילואים ומספר ימי המילואים המירבי במשך 3 שנים עומד על 54 לחוגרים, 70 ימים למפקדים ו-84 לקצינים. לנוכח העובדה כי צרכי הביטחון מחייבים המשך החזקה של סד"כ משמעותי לתעסוקה מבצעית בכל הגזרות, ביקש משרד הביטחון לקדם חוק שיאפשר, בין היתר, גיוס חיילי מילואים למטרת תעסוקה מבצעית בכל שנה, היקף נרחב באופן משמעותי לעומת המצב הקיים. תזכיר חוק בעניין פורסם להערות הציבור בחודש פברואר 2024, ונכון למועד הגשת הצעה זו, טרם הובא לאישור ועדת השרים לענייני חקיקה.

כפי שעולה מהאמור, החצעה כרוכה בהגברת חנטל על משרתי המילואים, בפרט – לאור ריכוזו על כתפיהם של קבוצה מצומצמת יחסית של משרתים מאוכלוסיית המדינה, שתוזרים ומזומנים פעם אחר פעם לתקופות ממושכות, שעצם הצטברותן היא קשה וחמורה בפגיעתה, במשרתים עצמם ובמעגלים הסובבים (משפחה, מעסיקים וכו'). סוגיה זו עלתה גם בדיוני ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, אשר דרשה כי ייעשו מאמצים לפרוש את נטל המשימות הביטחוניות על פני קבוצה נרחבת ככל שניתן – הן במסגרת השירות הסדיר והן במסגרת שירות המילואים.

בהמשך לדרישה זו, מתבצעות בצה"ל פעולות להגדלת מערך המילואים, במסגרתן כבר גויסו עשרות אלפי חיילי מילואים מתוך המאגרים לתוך יחידות בצבא, בדגש על המערך הלוחם. כמו כן, וכפי שפורט בפני ועדת החוץ והביטחון של הכנסת בוצע מהלך לביטול פטור משירות מילואים שניתן לאלפי חיילי מילואים לטובת החזרתם למערך.

כמו-כן ביום 8 באוגוסט 2024, התקין שר הביטחון דאז, בהתאם להמלצת גורמי המקצוע בצה"ל, את צו שירות ביטחון (קביעת מקצועות ותפקידים לעניין פטור משירות ביטחון מחמת גיל)(הוראת שעה)(מס' 3), התשפ"ד-2024. צו זה מורה על העלאת גיל הפטור משירות מילואים לגיל 49, ביחס למקצועות ולמערכים החיוניים ביותר בצה"ל, אשר לא נכללו בצו הקודם שהוצא בעניין זה (צו שירות ביטחון (קביעת

מקצועות ותפקידים לעניין פטור משירות ביטחון מחמת גיל(הוראת שעה), התשפ"ה-2021.

בנוסף, כידוע, מבוצעים צעדים שונים על ידי צה"ל ומערכת הביטחון להגדלת היקף המתגייסים מקרב בני הציבור החרדי, בהמשך לפסיקת בג"ץ בנושא. מערכת הביטחון תמשיך בבחינה של החלופות האפשריות על מנת להגביר את השוויון בנשיאה בנטל השירות הביטחוני בסדיר ובמילואים. להליכים המתנהלים בפני בית המשפט העליון בנושא זה, לרבות בבקשות לפי פקודת ביזיון בית המשפט, נתייחס בהמשך.

עוד, מערכת הביטחון פועלת לקידום תיקון לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986, במסגרתו מוצע להאריך את תקופת שירות החובה לגברים ולעבור למודל שירות מותאם (דיפרנציאלי). הצעת חוק בעניין זה אושרה על ידי הממשלה ובקריאה ראשונה בכנסת, והונחה על שולחן ועדת החוץ והביטחון של הכנסת לצורך הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

לפיכך, ובהתאם לסעיף 8(א) לחוק, מוצע כי הממשלה תאשר את הצו, בנוסח המצורף להחלטה, המאפשר גיוס של עד 400,000 חיילי מילואים עד ליום 31 במאי 2026. צו זה יחליף את הצו הקיים.

יודגש, כי בהתאם לסייגים שקבעה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, המספר המירבי כאמור מתייחס למספר החיילים שניתן יהיה לגייס מכוח הצו, בסך הכל, ולא למספר החיילים שיכולים להיות מגויסים בכל רגע נתון. בנוסף, ככלל, במקרים בהם חייל מילואים שוחרר ונקרא בשנית, יראו בקריאה האמורה כקריאה נוספת שתיספר במסגרת המספר המירבי.

תצוין עוד בהקשר זה החלטת ועדת החוץ והביטחון של הכנסת הקובעת כי "גיוס חיילות מילואים בצו 8 אשר מיועדות לשיבוץ במתקני כליאת אויב של צה"ל יהיה על פי התנדבותה בלבד של כל אחת מהן", כשיובהר לכל חיילת לפני עריכת הכשרתה ולפני הצבתה בתפקיד – כי השיבוץ מחייב התנדבותה וכי יהיה באפשרותה לבקש לסיים תפקיד זה ושיבוצה בתפקיד יופסק לאלתר.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרך פתרונם :

הצעת ההחלטה המוגשת לאישור הממשלה מציפה קושי משפטי וציבורי משמעותי בשים לב להשפעותיה השליליות על חיילי המילואים, בני משפחותיהם, המעסיקים, החברה והמשק כולו, נוכח הנטל הכבד מאוד המוטל עליהם. בנוסף, ההצעה מעלה קושי משמעותי בהיבטי השוויון, בשים לב לנטל המוגבר המוטל על משרתי המילואים שנדרשים לשוב ולהתייצב לשירות מילואים ממושך. לאור האמור, מוטלת על המדינה חובה לקדם בכל עת דרכים שיאפשרו להרחיב את מעגל המשרתים בסדיר ובמילואים כך שהנטל יתחלק בצורה שוויונית יותר, וזאת כמובן בנוסף לצעדים שכבר ננקטו בצה"ל ובמערכת הביטחון.

כלל הצעדים הננקטים למיצוי פוטנציאל משרתי המילואים, אינם יכולים לשמש תחליף לצורך במיצוי פוטנציאל אוכלוסיית המשרתים בסדיר אשר לה השפעה דרמטית על בניין הכוח בצה"ל. מיצוי הפוטנציאל כאמור צפוי לתת מענה לצורך הצבאי בתוספת של חיילים, ולהשפיע באופן ניכר על הפחתת הנטל המוטל על משרתי המילואים.

עם זאת, לפי עמדת גורמי המקצוע בצה"ל, המצב הביטחוני השורר בגזרות השונות, ובפרט פרוץ מבצע "שאגת הארי" והלחימה בצפון הארץ, מחייבים את המשך גיוסם של חיילי המילואים בצו חירום לפי סעיף 8 לחוק, ואת הגדלת היקף חיילי המילואים שניתן יהיה לזמן לשירות מילואים כאמור.

אין חולק כי הנסיבות המתוארות מעוררות קשיים משפטיים משמעותיים בהיבטי השוויון וחלוקת הנטל, שכן הנטל על משרתי המילואים הולך ומצטבר כבר כשנתיים וחצי, בעוד שחלק מהאוכלוסיות אינן נושאות בנטל השירות.

בהקשר זה יצוין כי ביום 19 בנובמבר 2025, ניתן פסק דין בבג"ץ 5819/24 **התנועה למען איכות השלטון ואח' נ' שר הביטחון ואח'**, (להלן: "**פסק הדין**"). בפסק הדין נקבע **ראשית**, כי על המדינה לפעול בשקידה ראויה ובמהירות האפשרית לשם נקיטת הליכים פליליים ממשניים כלפי מי שהוכרזו כמשתמטים מקרב בני הציבור החרדי. **שנית**, נקבע כי בתוך 45 ימים ממועד מתן פסק הדין, על הממשלה לגבש מדיניות לאכיפת חובת הגיוס שתהא אפקטיבית, שוויונית ומידתית. זאת, בדגש על צעדים במישור הכלכלי-אזרחי.

על מנת לחביא לגיוסן של אוכלוסיות נוספות, וכן לאור הניסיונות של צה"ל לעמוד ביעדי הגיוס של בני הציבור החרדי, כפי שהוצגו לבית המשפט העליון במסגרת ההליכים בבג"ץ 6198/23, ובהמשך להנחיית הרמטכ"ל, במהלך חודש יולי 2025 נשלחו כלל צווי ההתייצבות להליכי רישום ובדיקה לכל המלש"בים שגיוסם נדחה מכוח

הוראות פרק ג'1 לחוק שירות ביטחון, לפני פקיעת תוקפו, או הוקפא בהתאם להחלטת הממשלה 682 (). בהתאם, לא נותרו חייבי גיוס מקרב האוכלוסייה האמורה שלא נשלח אליהם צו התייצבות כדין. יובהר, כי צווי ההתייצבות נשלחים באופן שוטף גם לכל מלש"ב שמגיע לגיל 16.5, לרבות מלש"ב מן החברה החרדית.

בנוסף, הגורמים הרלוונטיים השונים בצה"ל פועלים לאכיפת צווי הגיוס שנשלחו, בהתאם לתכנית אכיפה אשר גובשה בצה"ל בעניינם של המשתמטים והגברת האפקטיביות של אכיפת גיוסם. תכנית זו, אשר החלה לפעול בחודש יולי 2025, כוללת קיצור של משך תהליך הוצאת "צווי 12" והכרזה על השתמטות לשם יעול תהליכי האכיפה, כמו גם הגברת האכיפה ביחס למשתמטים מגיוס מכלל האוכלוסייה, לרבות באמצעות ביצוע עיכובים ומעצרים של משתמטים במעברי גבול וכן נקיטת פעולות יזומות בעניינם. כמו כן, בוצע תגבור היקף כוח האדם המוקצה לקריאה, גיוס ואכיפה של חובת הגיוס ביחס לחייבי הגיוס.

עוד יצוין, כי בדיונים שנערכו בנושא, בראשות היועצת המשפטית לממשלה, הוצעו הצעות לשיפור האכיפה ולהרחבת סל הסנקציות ולשלילת הטבות אישיות שמעניקה המדינה, שאת חלקן ניתן לקדם באופן מידי וללא צורך בחקיקה. בהמשך לאמור, בפסק הדין בבג"ץ 5819/24 הנזכר לעיל, נקבע, בין היתר, כי נדרש לנקוט פעולות משמעותיות לאכיפת חובת הגיוס באופן שוויוני. עוד נקבע כי הממשלה נדרשת לגבש מדיניות אפקטיבית בסוגיה, בדגש על המישור הכלכלי-אזרחי, וזאת בתוך 45 ימים ממועד מתן פסק הדין. בהקשר זה יצוין, כי ביום 4 בינואר 2026 הוגשה על ידי חלק מהעותרים בעתירות בבג"ץ 5819/24, בקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט, בה נטען כי המדינה לא מגבשת מדיניות לאכיפת חובת גיוס על בני הציבור החרדי. ביום 12.1.2026, הוגשה תגובת המדינה לבקשות לפי פקודת ביזיון בית המשפט, בו הודיעה המדינה כי: "מכלול הנסיבות מצביע איפוא על כך שהממשלה לא פעלה לבצע את פסק הדין והסעדים האופרטיביים שהופנו כלפיה, ואף לא הביעה כוונה כלשהי לקיים את פסק הדין, ובכך הפרה את פסיקת בית המשפט".

בהחלטת הממשלה מס' 3791 מיום 18 בינואר 2026, קבעה הממשלה כי יוקם צוות שרים שיבחן את צעדי האכיפה המשלימים במישור הכלכלי-אזרחי שניתן לקדם על מנת להעלות את שיעור המתגייסים בקרב חייבי גיוס מכלל האוכלוסייה. הצוות התכנס פעמיים לשם בחינת הנושא.

העובדה, כי נכון לעת הזו, הממשלה טרם פעלה להרחבת סל הסנקציות המנהליות ולאכיפת חובת הגיוס, מחריפה את הפגיעה בשוויון.

בהמשך להחלטות בית המשפט העליון מיום 1.3.26 ו-22.3.26, על המדינה להציג בפני בית המשפט פירוט אודות מישור האכיפה הפלילית וכן את צעדי האכיפה האפשריים במישור הכלכלי-אזרחי, לרבות התשתית העובדתית והמשפטית הרלוונטית להם, עד ליום 26.3.26. דיון בבג"ץ בבקשת הביזיון קבוע ליום 12.4.26.

יצוין, כי בסמוך לאחר פתיחת מבצע "שאגת הארי", הודיע מזכיר הממשלה לבית המשפט העליון במסגרת בג"ץ 5819/24, כי לאור המבצע והקשב הנדרש לניהולו מצד הדרג המדיני, הטיפול בנושא הגיוס, לרבות בסוגיות האכיפה והסנקציות הכלכליות, לא יקודם נכון לשעה זו.

עוד יצוין, כי עמדת שר הביטחון היא כי הגברת הגיוס מקרב בני הציבור החרדי, והבאת בני הציבור החרדי לשירות אפקטיבי, מחייבת שילוב בין מספר מהלכים. לצד היערכות צה"ל ומערכת הביטחון ליצירת מסלולי שירות מתאימים שיבטיחו שירות צבאי משמעותי של בני הציבור החרדי, תוך הבטחת שמירת אורחות חייהם של המתגייסים, נדרש גם קידומו של הסדר נורמטיבי, שיתקבל בהסכמה, ואשר יאפשר רתימה של כלל הגורמים הרלוונטיים, לרבות הנהגת הציבור החרדי.

עוד לעניין זה יובהר, כי טרם הושלמו מהלכים חשובים נוספים שיכולים לצמצם את נטל שירות המילואים, ובחס, לעמדת שר הביטחון, השלמת הליך החקיקה של הצעות חוק המונחות על שולחן ועדת החוץ והביטחון של הכנסת בנושא שילוב תלמידי ישיבות ובנושא הארכת שירות החובה.

עם זאת, כפי שנכתב בפסק הדין, על הממשלה מוטלת החובה לפעול למימוש והגשמה של חובת הגיוס באופן שוויוני ואין בעצם הכוונה לקדם חקיקה לשינוי המצב החוקי כדי לאפשר לה להימנע מהפעלת סמכויותיה (סעיף 58 לפסק דינו של המשנה לנשיא סולברג).

עוד בהקשר זה יצוין, כי עמדת הייעוץ המשפטי לממשלה היא כי הצעת החוק המונחת על שולחן הכנסת אינה צפויה להגדיל את היקף המתגייסים מקרב בני הישיבות, ולמעשה יש בה כדי לעודד ולמסד את המשך ההשתמטות מהשירות בצה"ל.

כאמור, ובהתאם למפורט לעיל, הצעת ההחלטה מעוררת קשיים משמעותיים ביותר בהיבטי שוויון והיא מהווה המשך למצב בו מצד אחד הנטל על המשרתים בפועל הולך

וגובר, ומצד שני, המדינה אינה עומדת בחובתה לגיוס שוויוני ואחיד מקרב כלל חלקי האוכלוסייה.

עם זאת, בעת הזו ולאור המצב הביטחוני וצרכי צה"ל המפורטים לעיל, ובפרט מבצע "שאגת הארי" והלחימה בצפון, אין מנוס אלא להמשיך ולגייס את חיילי המילואים בצו 8. תוך עמידה על קידומם בפועל של מהלכים משמעותיים של הקטנת הנטל על המשרתים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם :

נוסח ההצעה תואם עם הגורמים הרלוונטיים ביעוץ וחקיקה במשרד המשפטים.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה :

אין מניעה משפטית לאשר את ההצעה.

ערן יוסף, עו"ד

המשנה ליועצת המשפטית